

Aktuel Ældre- og Sundhedspolitik november 2024

Danskernes pensionsalder

Der er stadig liv i debatten om danskernes pensionsalder. Udenrigsminister og leder af Moderaterne Lars Løkke Rasmussen har udtalt, at der ikke er råd til at lade danskernes pensionsalder stige langsommere, fordi der skal prioriteres yderligere penge til forsvaret. Herudover har Fagbevægelsens Hovedorganisation (tidligere LO) offentliggjort et udspil, hvor man argumenterer for en mere afdæmpet fremskrivning af pensionsalderen end den nuværende model. FH mener dermed fortsat, at danskernes pensionsalder skal være ens for alle grupper på arbejdsmarkedet. Udspillet indeholder en række andre forslag som fx en styrkelse af den såkaldte Arne-pension samt en række forslag til forbedring af vilkårene for seniorerne, fx en sporskifteordning, som Ældre Sagen tidligere også har foreslået.

Ny analyse om udvikling i pensionisters købekraft

Ældre Sagen har udarbejdet en [ny analyse](#) om udviklingen i disponibel indkomst (indkomst efter skat) for pensionister og beskæftigede baseret på registerdata for hele befolkningen.

Analysen følger indkomstudviklingen fra 2019 til 2022 for de samme personer og viser, at pensionisternes købekraft var lavere i 2022 end i 2019, mens de beskæftigedes købekraft var højere. Analysen går kun frem til 2022, da det er det seneste år, som vi har registerdata for. Selvom pensionen er steget siden 2022 og stiger med 3,9 pct. pr. 1. januar 2025 (den højeste regulering af folkepensionen, siden lønreguleringen blev indført i begyndelsen af 90'erne), er det ikke tilstrækkelig til at indhente det tab af købekraft, der skete i 2022. Købekraften for pensionisterne forventes tidligst i 2026 at nå tilbage på 2021-niveauet.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Ældre Sagen har brugt den nye analyse til at få taletid i medierne og endnu en gang foreslå en fremrykning af reguleringen af pensionen. Enhedslisten har haft forslaget om fremrykning af reguleringen med til finanslovsforhandlingerne, men uden held.

Ældre Sagen vil fortsat arbejde for at fremtidssikre pensionen, fx ved at indføre en "købekraftsgaranti" af pensionen som beskrevet i Bjarne Hastrups nye bog "Forbandede alderdom".

Forringet adgang til nedsparingslån

Muligheden for at belåne friværdien i sin ejerbolig er af stor betydning for mange pensionister, især dem der ikke har en stor pensionsopsparing. Ældre Sagen er derfor glad for, at der er indført særlige regler for nedsparingslån, dvs. lån med sikkerhed indenfor 60 pct. af ejendomsværdien. Ved nedsparingslån stilles der ikke samme krav til låntageres økonomi som ved andre realkreditlån. Desværre har Finanstilsynet skabt tvivl om fortolkningen af reglerne, dels ved en række påbud til et realkreditinstitut, dels ved en artikel i Jyllands-Posten, hvor kontorchefen for forbrugerkontoret udtalte, at nedsparingslån mere var "undtagelsen end reglen". Det står i kontrast til et svar fra erhvervsministeren på et folketingssspørgsmål, hvor der står, at "ældre generelt har gode lånemuligheder".

Dansk Folkeparti har nu, inspireret af Ældre Sagens kritik, stillet en række spørgsmål til erhvervsministeren for at få afklaret, om han er enig i Finanstilsynets nye restriktive fortolkning af reglerne.

Spireordning på plejehjem

Ældre Sagen har udtalt sig om spireordninger på plejehjem, hvor ungarbejdere i alderen 14-17 år er ansat i et fritidsjob for at hjælpe både beboere og personale. Vi er overordnet meget positive: Det kan vække stor glæde på plejehjemmene, når de unge kommer og spiller spil eller har tid til en kop kaffe og en snak. Samtidig har vi pointeret, at det er vigtigt, at de unge spirer holder sig til netop de tiltænkte "hyggeopgaver" og ikke pålægges faglige plejeopgaver m.m.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Kritik af vaskepriser på plejehjem

Ældre Sagen har bidraget til en artikel i Kristeligt Dagblad, som har ønsket at sætte fokus på de meget store forskelle på priser for vask af tøj og linned på plejehjem. I de udvalgte eksempler er prisen mere end dobbelt så høj i de dyre kommuner (500 kr. + månedligt) som i de billigere kommuner (ca. 200 kr. månedligt). Vi har sat spørgsmålstegn ved, hvordan prisen kan være så varierende for den samme ydelse, når lovgivningen foreskriver, at man ikke må opkræve mere end de gennemsnitlige omkostninger. Vi har efterlyst større gennemsigtighed i forhold til både priser og regnemetode og dertil opfordret Folketingets Ældreudvalg til at gå ind i sagen og understøtte, at udgifterne står mål med de faktiske omkostninger. Danmarksdemokraterne har kvitteret ved allerede dagen efter at stille spørgsmål til ældreministeren vedr. både de store prisforskelle og den manglende gennemsigtighed.

Lang sagsbehandlingstid i værgemålssager

Ventetiden på at få behandlet en sag om værgemål i Familieretshuset bliver længere og længere. Sagsbehandlingstiden er nu oppe på omkring 44 uger. Sager om godkendelse af pengegaver kan have en ventetid på helt op til fire år. Ældre Sagen har i et landsdækkende medie udtalt, at vi er bekendt med den lange sagsbehandlingstid, og at det er en alvorlig situation, som vi desværre hører om fra medlemmer flere gange om ugen. De lange sagsbehandlingstider kan have alvorlige personlige konsekvenser for den enkelte. Det gælder ikke mindst for ældre med svær demens, hvor værgemålet er nødvendigt for at kunne flytte i plejebolig. I den lange ventetid er der stor risiko for at demens-sygdommen vil blive forværret. De lange sagsbehandlingstider betyder, at svækkede ældre og deres pårørende lades i stikken.

Med hensyn til de urimeligt lange ventetider på godkendelse af pengegaver har vi pointeret, at det vil opleves som helt uacceptabelt for os alle, hvis vi ikke kan få lov til at disponere over de penge, som står på vores egen bankkonto. Derfor er det naturligvis også både uværdigt og uacceptabelt for mennesker, som er under værgemål, at de skal vente i op til fire år på at få lov til at bruge af deres egne penge. I et moderne samfund

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

er det helt uhørt og kan potentielt være på kant med den enkeltes menneskerettigheder som fx retten til værdighed og retten til selvbestemmelse.

Ældrelinjen i det nye ældretilsyn

I forbindelse med den politiske aftale om ældrereformen fra april 2024 blev det besluttet, at der skal etableres et ældretilsyn. Ældretilsynet erstatter de eksisterende kommunale tilsyn samt det nationale ældretilsyn under Styrelsen for Patientsikkerhed. I det kommende ældretilsyn (der forventes vedtaget inden jul) vil der være mulighed for at kontakte tilsynet med bekymringshenvendelser omkring enkeltsager og mere grundlæggende problemstillinger på konkrete plejehjem eller i hjemmeplejen gennem en ny "Ældrelinje". Ældre Sagen er positiv overfor den nye Ældrelinje, hvor beboere på plejehjem, hjemmehjælpsmodtagere samt deres pårørende kan henvende sig om konkrete problemstillinger. Ældretilsynet kan efterfølgende følge op med tilsyn eller læringstiltag overfor plejehjemmet/hjemmeplejen.

Møde i Indenrigs- og Sundhedsministeriet om patientrettigheder

Ældre Sagen og Danske Patienter har i landsdækkende presse kritiseret regionernes indkaldelsesbreve til patienterne for at være mangelfulde og/eller indeholde fejl. Dette resulterede i, at vi blev inviteret til møde i ministeriet om, hvordan det sikres, at alle patienter oplyses om deres rettigheder i forbindelse med sygehusbehandling, herunder om retten til hurtig udredning og udvidet frit sygehusvalg. Mødet resulterede i en aftale om fortsat dialog om forbedringer i indkaldelsesbrevene til patienterne.

Ny skriveadgang i Digital Post

Ældre Sagen har udtalt sig til landsdækkende medie om, at det er en stor hjælp for ældre og deres pårørende, at der kommer en adgang til at skrive i digital post på vegne af andre. Det er Ældre Sagens holdning, at det skal være nemmere at være pårørende, og når pårørende hjælper med det digitale, skal de også have bedst mulige rammer. Det blev dertil påpeget, at der er behov for forbedringer i muligheden for at kunne benytte fuldmagtssløsninger, så det bliver endnu lettere at være pårørende, der gerne vil hjælp.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Artikelserie om svindel

Ældre Sagen har i en artikelserie om svindel i Kristeligt Dagblad endnu en gang rykket for, at myndighederne får taget stilling til, om der kan tages teletekniske løsninger i brug således, at den omfattende telefon- og sms-svindel kan forhindres i større omfang, end det sker i dag.

Konference om selvbestemmelse i ældreplejen

Den 4. november afholdt Ældre Sagen konference om selvbestemmelse i ældreplejen. Konferencen blev afholdt i samarbejde med FOA i Ældre Sagens Campus. Omkring 130 tilhørere blev vidne til en dag med mange forskellige indslag. Der var indlæg fra Bjarne Hastrup, sektorformand hos FOA Tanja Nielsen, ældreminister Mette Kierkgaard, hospitalspræst Lotte Mørck, praktiske erfaringer fra Haderslev ved ældrechef Louise Thule samt ikke mindst et interaktivt teater med fokus på dilemmaer i den daglige udfoldelse af selvbestemmelse i ældreplejen. Alt i alt en vellykket dag med mange positive tilbagemeldinger fra deltagerne.

Sundhedsreform

Regeringen er fortsat undervejs med forhandlinger i Folketinget om en aftale på baggrund af deres udspil til en sundhedsreform "Sundhed tæt på dig". Der forventes en endelig aftale i november. Debat og forhandlinger har primært været fokuseret på struktur og magtfordeling mellem kommuner og regioner.

For Ældre Sagen har det fortsat været vigtigt at sikre positive elementer i regeringens udspil om bl.a. et udvidet kædeansvar, hvor regioner får myndighedsansvaret for midlertidige pladser og hjemmebehandlingsteams. Ældre Sagen har desuden fremført forslag til at forbedre regeringens udspil. Vores forslag drejer sig primært om, at der også bør etableres patient- og pårørenderåd i tilknytning til sundhedsråd, at der udvikles krav til forebyggelse i det nære sundhedsvæsen og i ældreplejen, og at kronikerpakker til ældre med multisygdom og mennesker med demens også bliver del af den endelige aftale. Med afsæt i disse forslag har Ældre Sagen deltaget i forskellige

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

debatter og konferencer op mod sundhedsreformen bl.a. hos Danske Regioner, på Christiansborg og i Ældre Sagen.

Reel inddragelse af ældre og pårørende i sundhedsreform

Ældre Sagen var på scenen, da Danske Regioner afholdt deres store årlige konference "Sundhed for Alle", hvor omkring 250 sundhedspolitiske aktører deltog i Øksnehallen. Her efterlyste vi, at der i en kommende sundhedsreform sikres en stærk sammenhæng mellem den sundhedspolitik, som regioner og de nye sundhedsråd kommer til at stå for, og ældreplejen, som fortsat vil ligge i kommunerne. Samtidig understregede vi vigtigheden af, at der kommer krav til kvalitet i de sundhedsfaglige ydelser og forebyggelsen i det nære sundhedsvæsen, som kommer til at spille en væsentlig større rolle fremover. Derudover efterlyste både Ældre Sagen, Danske Patienter og Danske Handicaporganisationer med stor tydelighed fra scenen, at ældre, patienter og pårørende bliver inddraget og lyttet til, både formelt og reelt, når de nye sundhedsråd etableres.

Sundhedspolitisk konference

Den 30. oktober afholdt Ældre Sagen sammen med Lægeforeningen og DSR fælles konference om den kommende sundhedsaftale i Ældre Sagens Campus. Omkring 140 deltagere var samlet for at høre bl.a. en oplagt indenrigs- og sundhedsminister Sophie Løhdes tanker om en sundhedsaftale samt hhv. Kommunernes Landsforening (KL) og Danske Regioners perspektiver på en sundhedsaftale. Det seneste år har Danske Regioner og KL været uenige om, hvordan det nære sundhedsvæsen fremover skal styres og af hvem. Det stod klart på konferencen, at en ny sundhedsaftale afhænger blandt andet af Danske Regioner og KL's evne til at samarbejde i de nye sundhedsråd.

Madservice skal forhindre underernæring

Ældre Sagen har deltaget i en høring om ældre, ernæring og madservice i Folketingets Ældreudvalg, hvor blandt andre Kirsten Normann Andersen (SF), Pia Kjærsgård (DF) og Marlene Harpsøe (DD) var til stede. Ældre Sagen lagde ved høringen vægt på, at god madservice er afgørende for at forebygge underernæring, samt at ældre har brug for

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

reelle valgmuligheder, både mht. de konkrete retter og spisetidspunkt, og at rammerne for måltidet spiller ind. Mange ældre får ikke spist nok, fx fordi de modtager en stabel måltider, der står i køleskabet i en uge, eller fordi de spiser direkte af emballagen, eller fordi de ikke har appetit på grund af ensomhed eller mangel på frisk luft.

Vi understreger, at god ernæring er en væsentlig del af den forebyggende indsats, og at mange indlæggelser vil kunne undgås, hvis der lægges langt større vægt på en ernæringsfaglig indsats i den kommunale ældrepleje.

Vaccine mod lungebetændelse skal tilbage i vaccinationsprogrammet til ældre

Ældre Sagen arbejder for at få pneumokok-vaccinen tilbage i vaccinationsprogrammet. Fra 2020 til 2023 blev ældre gratis tilbudt en vaccine mod lungebetændelse. I 2023 blev den taget ud af vaccinationsprogrammet. Sommeren 2024 besluttede myndighederne at give klausuleret tilskud til pneumokok-vaccinen til alle over 65 år.

Ældre Sagen ser gerne, at pneumokok-vaccinen er en del af det almindelige vaccinationsprogram, da man ikke automatisk bliver indkaldt til vaccination til pneumokok-vaccination. Det er derfor op til den ældre selv eller vedkommendes praktiserende læge at være opmærksom på muligheden (man skal vaccineres hvert 6. år). Desuden kan man ikke vaccineres samme sted som den almene vaccinationsindsats. Man skal have en recept fra lægen, hente vaccinen på apoteket og tilbage til egen læge, da reglerne siger, at apoteket ikke må vaccinere mod pneumokok, når det ikke er en del af vaccinationsprogrammet. Derudover skal man betale en andel af vaccineprisen.

Skiftende vaccinationsstrategier, hvor der hvert år er forskellige udbydere af vaccination og forskellige vacciner inkluderet, medfører en forvirrende vaccinationsproces, hvor vi risikerer at miste svækkede ældre, der ikke er digitale, og som derfor kan have svært ved at overskue mulighederne.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Midlertidige pladser

Der er udsendt dokumentation om kommunale midlertidige pladser i det nære sundhedsvæsen. Forskere har påvist, at ældre patienter er i målgruppen, og at der er en overvægt af patienter, der kommer direkte fra sygehus til ophold på midlertidige pladser for at få fortsat pleje, behandling og evt. genoptræning. Den nye forskning har bidraget til en igangværende debat om et fremtidigt tilbud med regeringens foreslåede sundheds- og omsorgspladser.

For Ældre Sagen bekræfter den nye viden, hvad vi har hørt fra medlemmer og personaleerfaringer – at det er et postnummerlotteri, om der er læger til stede, og at der mangler systematisk adgang til medicin, journaldata og udstyr. De nye tal bekræfter dermed en alvorlig bekymring for kvaliteten, som Ældre Sagen har haft i lang tid. Ældre Sagen har i medier peget på, at sengepladserne fremstår som en nødløsning uden tryk for kvalitet for ældre og meget svage patienter. Indtil nu har området ligget hen i tasmørke, så den ny forskning har bidraget med vigtig viden, særligt op til en sundhedsreform. Ældre Sagen er positive overfor, at regeringen med sit udspil har stillet i udsigt at ville sætte en stopper for brugerbetalingen for ophold og sørge for ensartet kvalitet.